

Клонцяк Ореста Ігорівна – аспірант кафедри загальної та соціальної педагогіки Львівського національного університету імені Івана Франка; викладач англійської мови ВНЗ ЛОР «Львівського інституту медсестринства та лабораторної медицини ім. Андрія Крупинського». Коло наукових інтересів: організація навчально-виховного процесу у системі університетської освіти США; інноваційні підходи до організації навчання у вищій школі; методика викладання іноземних мов.
e-mail: otulyak@yahoo.com.

УДК 378.4:061.2(73)

РОЛЬ ГРОМАДСЬКИХ ОРГАНІЗАЦІЙ В ОРГАНІЗАЦІЇ НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ У СИСТЕМІ УНІВЕРСИТЕТСЬКОЇ ОСВІТИ США

У статті проаналізовано особливості взаємодії університетів та громадських організацій у системі вищої освіти США. Розкрито суть поняття академічно-громадського навчання. Зосереджено увагу на партнерстві вищих навчальних закладів з громадськими організаціями як важливій складовій організації програм академічно-громадського навчання. Подано дефініції понять «неприбуткові організації», «недержавні організації», «громадські організації», діяльність яких сприяє розвитку демократичного суспільства. Наведено приклади конкретних американських організацій, які взаємодіють з університетами та різносторонньо допомагають застосовувати академічно-громадське навчання у системі вищої освіти. Визначено переваги взаємодії університетів з громадськими організаціями у системі вищої освіти США.

Ключові слова: вища освіта; університет; академічно-громадське навчання; громадська організація; недержавна організація; неприбуткова організація; громадська діяльність.

Постановка проблеми. У сучасній системі вищої освіти США набула значного поширення практика взаємодії університетів та громадських організацій, що є невід’ємним елементом освітньої стратегії академічно-громадського навчання. Поєднання навчального процесу з суспільно корисною діяльністю сприяє ґрунтовному засвоєнню студентами теоретичного матеріалу, вихованню молодих активних громадян держави, які обізнані з проблемами суспільства. Наразі час в Україні функціонує значна кількість громадських організацій і спільнот, проте їхня діяльність відокремлена від системи освіти. Таким чином, вивчення багаторічного досвіду організації взаємодії університетів та громадських організацій у системі вищої освіти США є актуальним для сучасної української педагогічної теорії та практики у час проведення освітніх реформ та євроінтеграційних процесів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідження різних аспектів освітньої стратегії академічно-громадського навчання наразі є актуальним для американських та європейських учених. Вивчення цієї освітньої стратегії займаються такі науковці, як Е. Бойер, Р. Брінгл, Д. Букко, Дж. Буш, Д. Віттон, Г. Голм, Дж. Гудлед, Д. Джайлз, Б. Джейкобі, Т. Дінс, Дж. Ейлер, Е. Злотковські, С. Інос, Т. Кайзер, А. Керінс, А. Мун, К. Мортон, Г. Таба, Р. Тайлер, М. Троп, Дж. Хагчер та інші. Вони досліджують різні напрями цієї проблематики: становлення та історію розвитку академічно-громадського навчання у системі вищої освіти США; філософські засади організації стратегії академічно-громадського навчання у навчально-виховному процесі; форми взаємодії навчальних

закладів з громадами; вплив цієї освітньої стратегії на розвиток особистості студентів; головні принципи та шляхи організації академічно-громадського навчання; ознаки та переваги освітньої стратегії академічно-громадського навчання в університетах США. Особливості, переваги, значущість взаємодії університетів та громадських організацій у системі освіти США висвітлюють такі американські науковці: К. Барфоломій, Н. Бесінгер, Р. Брінгл, Е. Дрогін, П. Клейтон, Ч. Мінен, М. Сенді, Б. Холленд та інші. Серед сучасних українських учених різні аспекти вищої освіти США досліджують О. Гаврилук, О. А. Ігнатюк, О. І. Локшина, М. Нагач, А. А. Сбруєва, Я. Г. Тікан, С. В. Федоренко, А. І. Чучалін. Проте різні питання організації академічно-громадського навчання у системі вищої освіти США, зокрема взаємодія університетів і громадських організацій, не висвітлено системно та цілісно, а тому вони становлять цінність для української педагогічної теорії та практики.

Формулювання цілей статті і постановка завдань. Мета статті – проаналізувати особливості та шляхи взаємодії університетів і громадських організацій у системі вищої освіти США та окреслити переваги такої взаємодії.

Виклад основного матеріалу. У сучасній системі вищої освіти США, зокрема університетської, набула поширення стратегія академічно-громадського навчання, яка передбачає залучення студентів до суспільно корисної діяльності з метою виховання активних громадян держави, формування у них умінь практичного застосування здобутих теоретичних знань, усвідомлення ними значущості своєї діяльності. Завдяки стратегії академічно-громадського навчання педагоги та студенти мають змогу з'ясувати й усвідомити, яку роль вивчення певної навчальної дисципліни відіграє у вирішенні соціальних проблем. Академічно-громадське навчання – це не лише тип навчального процесу, але й спосіб застосування теоретичних знань на практиці з метою задоволення потреб громади та підвищення цінності виконання громадських робіт [6, с. 157].

Для організації та реалізації програм академічно-громадського навчання у системі вищої освіти США важливу роль відіграє партнерство та співпраця вищих навчальних закладів з громадськими організаціями. Таке співробітництво інтегроване як в академічні програми, так і у позааудиторну діяльність студентів [9, с. 5]. В американській педагогічній науці партнерські взаємозв'язки між університетами та громадськими організаціями трактують як специфічний вид взаємовідносин, що характеризується наближеністю один до одного, рівноправністю, цілісністю, наявністю спільних інтересів [9, с. 7].

Взаємодія університетів і громад у контексті впровадження академічно-громадського навчання має численні переваги як для вищих навчальних закладів, студентів, так і для самих організацій. Насамперед, студенти одержують змогу поєднувати теоретичний матеріал із практичною діяльністю, розвивати критичне й творче мислення, вдосконалювати комунікативні вміння, а також бути постійно залученими до вирішення проблем суспільства. Перед громадами відкривається перспектива допомагати студентам у навчанні, виховувати свідомих і відповідальних молодих людей, які беруть активну участь у розбудові громадянського суспільства, а також спроможні виконувати різні види соціально значущих робіт на належному рівні без оплати праці. Громадські організації, які співпрацюють з університетами під час програм академічно-громадського навчання, мотивовані забезпечити студентам умови для набуття навчального досвіду та водночас одержати користь від їхньої суспільно значущої діяльності. Відповідно, програми академічно-громадського навчання створюються з урахуванням потреб як студентів, так і громадських організацій [2, с. 15–16, 20–21].

Нині в Сполучених Штатах Америки існує розвинена мережа організацій, які сприяють розвитку громадянського суспільства та різносторонньо допомагають застосовувати освітню стратегію академічно-громадського навчання на практиці. Для визначення діяльності таких організацій у міжнародній практиці застосовують наступні терміни: неприбуткові організації (nonprofit organizations), недержавні організації (non-governmental organizations), громадські організації (community organizations).

Неприбуткова організація (nonprofit organization – NPO) – це організація, метою діяльності якої є не одержання прибутку, а надання благодійної допомоги та просвітніх, культурних, наукових, освітніх та інших подібних послуг для суспільного споживання, створення системи соціального самозабезпечення громадян для різноманітних цілей, передбачених статутними документами, укладеними на підставі норм відповідних законів про неприбуткові організації [5, с. 1].

Недержавна організація (non-governmental organization – NGO) – добровільна група осіб або окремих громадських організацій, не пов’язана з урядом; створена з метою надання послуг та захисту громадської думки. Більшість таких організацій є неприбутковими. Питання, якими займаються недержавні організації, охоплюють весь діапазон людських проблем: захист прав людини, охорона навколишнього середовища, ліквідація наслідків стихійних лих, тощо, а межі їхньої діяльності можуть бути локальними, національними або міжнародними. Незважаючи на те, що недержавні організації відрізняються кількістю членів, сферою діяльності, вони поділяють основне переконання, що особистості, які працюють разом, можуть вагомо впливати на вирішення людських проблем та проблем навколишнього середовища. Фінансування цих організацій здійснюється з приватних пожертвувань, міжнародних організацій або з інших джерел [7, с. 1].

Громадська організація (community organization) – це об’єднання громадян, яке функціонує на певній географічній території, створене з метою колективної діяльності громади на благо суспільства. Заснування таких організацій передбачає появу нових лідерів для створення нових позитивних зв’язків з урядом та іншими закладами, що впливають на прийняття важливих для суспільства рішень [4, с. 1].

Недержавні та неприбуткові організації забезпечують студентів технічними та електронними ресурсами, навчальними матеріалами, надають фінансові гранти на реалізацію програм академічно-громадського навчання. Громадські організації, які розташовані поблизу університетів, надають вищим освітнім закладам інформацію щодо наявних соціально значущих проблем, що беруться до уваги під час створення проекту навчання у громаді. Громадські організації забезпечують студентів місцем та необхідними умовами для виконання соціально значущої роботи, а представник такої організації наглядає за діяльністю студента та оцінює її.

Розглянемо приклади неприбуткових, недержавних, громадських організацій, які функціонують на території Сполучених Штатів Америки, та визначимо, як їхня діяльність впливає на систему вищої освіти США. «Громадська діяльність молоді Америки» (Youth Service America) – неприбуткова організація, створена з метою підтримки соціально значущої та навчальної діяльності молоді, виховання у них лідерських рис, що необхідні для вирішення проблем громад. Представники цієї організації переконані, що саме молодь повинна вирішувати важливі суспільні питання. Ця організація стимулює пізнавальну діяльність студентів та їхню громадську активність, забезпечуючи їх необхідними технічними ресурсами та надаючи фінансові гранти студентам та громадським організаціям на реалізацію проектів академічно-громадського навчання, а також бере участь у проведенні щотижневого брифінгу з питань громадського навчання, проведенні національних конференцій та публікації матеріалів щодо ефективної організації навчальної та громадської діяльності студентів [6, с. 353; 11, с. 1].

«Кампус компакт» (Campus Compact) – це неприбуткова організація, яка об’єднує президентів коледжів та університетів (приблизно 1100 вищих навчальних закладів), які переконані, що мета закладів вищої освіти – сприяти розвитку у студентів почуття громадянської відповідальності та прагнення вносити власний внесок у добробут своєї громади. «Кампус компакт» функціонує на національному рівні з метою ефективної організації та підтримки громадської діяльності студентів; забезпечує викладачів університетів та студентів передовими навчальними матеріалами щодо організації академічно-громадського навчання; проводить навчальні семінари, тренінги, забезпечуючи професійний розвиток викладачів та адміністрації університетів; інформує з питань створення ефективного співробітництва між університетами та громадськими організаціями; розробляє пілотні програми щодо вдосконалення навчального процесу та громадської діяльності студентів, а також забезпечує необхідною фінансовою підтримкою заклади вищої освіти. Представники організації «Кампус компакт» визначають успішних студентів та факультети, а їхні численні публікації щодо покращення суспільного життя, розвитку громадянської відповідальності тощо доступні як для членів організації, так і для широкого кола читачів [3, с. 1; 6, с. 340–341].

«Американська асоціація з питань вищої освіти та акредитації» (American Association for Higher Education and Accreditation – AAHEA) – незалежна недержавна неприбуткова організація, яка займається створенням сучасних стандартів вищої освіти США відповідно до потреб суспільства. Члени цієї організації, до яких належать студенти, викладачі, керівники вузів, займаються

розробкою навчальних програм, які найефективніші для вдосконалення педагогічної діяльності викладачів та навчально-пізнавальної активності студентів, а також забезпечують підвищення рівня акредитації викладачів більш ніж з 20 навчальних дисциплін. Ця асоціація сприяє проведенню наукових досліджень студентів та викладачів; пропагує значущість роботи у команді для вирішення соціально значущих проблем; надає передовим студентам стипендії на навчання; працює над системним, довготривалим, економічно вигідним покращенням системи вищої освіти [1, с. 1].

«Рада незалежних коледжів» (The Council of Independent Colleges – CIC) – головна національна організація, що налічує представників більш ніж 620 приватних коледжів та університетів США і забезпечує підтримку їх керівників; сприяє вдосконаленню приватних вищих освітніх закладів шляхом проведення конференцій та семінарів з питань удосконалення навчального процесу; надає інформацію та рекомендації щодо впровадження у практику інноваційних освітніх стратегій, зокрема й академічно-громадського навчання; допомагає у розробці навчальних програм з метою підвищення рівня якості вищої освіти; підвищує рівень обізнаності громадськості щодо внеску приватної вищої освіти у розвиток суспільства [10, с. 1].

«Національна Рада молодіжного лідерства» (National Youth Leadership Council – NYLC) – національна неприбуткова організація, мета якої полягає у «створенні більш справедливого, стійкого і мирного світу з допомогою молодих людей, їх освітніх закладів та громад завдяки громадському навчанню» [8, с. 1]. З 1993 р. організація стала основним центром з надання навчальних матеріалів, технічних ресурсів, організації тренінгів, семінарів та конференцій щодо упровадження громадської діяльності у навчальний процес. Представники «Національної ради молодіжного лідерства» визначають академічно-громадське навчання як такий підхід до освітнього процесу у вищій школі, за яким студенти використовують академічні знання та уміння для вирішення реальних проблем громад. Наприклад, збирання сміття на берегах річки – це вид громадської діяльності; вивчення зразків води під мікроскопом – це приклад навчально-пізнавальної діяльності. Проте якщо студент в межах природничих дисциплін бере проби води на аналіз, документує результати та представляє одержані дані місцевому органу з питань забруднення навколишнього середовища – це зразок академічно-громадського навчання.

Організація «Національний інформаційний центр з громадського навчання» (National Service-Learning Clearinghouse – NSLC) забезпечує університети значною кількістю навчальних та інформаційних матеріалів, електронними ресурсами, необхідними для організації програм академічно-громадського навчання, а також пропонує різні види необхідної суспільно корисної роботи. Ця організація підтримує такий підхід до навчання по всій території США, а також надає змогу більше ніж мільйону студентів долучитися до своїх громад і водночас опановувати академічні знання та уміння соціально значущої діяльності. Стимулюючи молодих людей до участі у громадському навчанні, ця організація сприяє формуванню у студентів етики довічного служіння громаді, вирішення проблем суспільства [6, с. 348].

Отже, на основі вищевикладеного матеріалу доходимо висновку, що взаємодія університетів і неприбуткових, недержавних, громадських організацій у системі вищої освіти США сприяє підвищенню якісного рівня навчального процесу. Участь громад в організації академічного навчання в університетах США охоплює: забезпечення необхідними технічними і електронними навчальними ресурсами; надання фінансових грантів для навчання і стажування студентів та викладачів, організації науково-дослідної роботи; допомога у проведенні національних конференцій та публікація наукових матеріалів; розробка інформаційних матеріалів щодо ефективної організації програм академічно-громадського навчання; проведення навчальних семінарів та тренінгів; допомога у розробці програм академічно-громадського навчання; а також створення місця та відповідних умов для навчання студентів під час виконання важливої соціально значущої діяльності.

Висновки. У Сполучених Штатах Америки існує значна кількість неприбуткових, недержавних, громадських організацій, які займаються всебічною підтримкою взаємозв'язку навчальної та громадської діяльності майбутніх фахівців у системі вищої освіти, зокрема університетської. До таких організацій належать «Громадська діяльність молоді Америки» (Youth Service America),

«Кампус компакт» (Campus Compact), «Американська асоціація з питань вищої освіти та акредитації» (American Association for Higher Education and Accreditation), «Рада незалежних коледжів» (The Council of Independent Colleges), «Національна Рада молодіжного лідерства» (National Youth Leadership Council), «Національний інформаційний центр з громадського навчання» (National Service-Learning Clearinghouse) тощо. Представники цих організацій переконані, що саме завдяки залученню студентів до виконання громадських робіт можна підвищити рівень навчального процесу, оскільки це дає змогу майбутнім фахівцям застосовувати знання, уміння й навички, здобуті у вищому навчальному закладі, на практиці. Також університети співпрацюють з територіальними громадськими організаціями, які розташовані поблизу вищих навчальних закладів, де студенти безпосередньо виконують громадські роботи під наставництвом представників цих організацій.

Використані джерела

1. American Association for Higher Education and Accreditation. Official website [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.aahea.org/>.
2. Basinger N. Service-Learning in Nonprofit Organizations: Motivations, Expectations, and Outcomes / N. Basinger, K. Bartholomew // Michigan Journal of Community Service Learning. – Spring, 2006. – P. 15–26.
3. Campus Compact [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://en.wikipedia.org/wiki/Campus_Compact
4. Gittel R. Community organizing [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.britannica.com/topic/community-organizing>
5. Irvin R. Nonprofit organization [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.britannica.com/topic/nonprofit-organization>
6. Jacoby B. Service-Learning in Higher Education: Concepts and Practices. – San Francisco : Jossey-Bass, 1996. – 381 p.
7. Karns M. Nongovernmental organization [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.britannica.com/topic/nongovernmental-organization>
8. National Youth Leadership Council. Official website [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://nylc.org/>
9. Srinivas T. Development of the Community Impact Scale Measuring Community Organization Perceptions of Partnership Benefits and Costs / T. Srinivas, Ch. Meenan, E. Drogin, A. DePrince // Michigan Journal of Community Service Learning. – Spring, 2015. – P. 5–21.
10. The Council of Independent Colleges. Official website [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.cic.edu/>
11. Youth Service America. Official website [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://ysa.org/>

References

1. American Association for Higher Education and Accreditation. Official website. Available at: <http://www.aahea.org/> (last accessed July 8, 2016).
2. Basinger, N. and Bartholomew, K. (2006), “Service-Learning in Nonprofit Organizations: Motivations, Expectations, and Outcomes”, Michigan Journal of Community Service Learning, Spring, pp. 15–26.
3. Campus Compact. Available at: https://en.wikipedia.org/wiki/Campus_Compact (last accessed July 8, 2016).
4. Gittel, R. Community organizing. Available at: <https://www.britannica.com/topic/community-organizing> (last accessed July 8, 2016).
5. Irvin, R. Nonprofit organization. Available at: <https://www.britannica.com/topic/nonprofit-organization> (last accessed July 8, 2016).
6. Jacoby, B., and Associates (1996), “Service-Learning in Higher Education: Concepts and Practices”, San Francisco: Jossey-Bass.
7. Karns, M. Nongovernmental organization. Available at: <https://www.britannica.com/topic/nongovernmental-organization> (last accessed July 8, 2016).
8. National Youth Leadership Council. Official website. Available at: <https://nylc.org/> (last accessed July 8, 2016).

9. Srinivas, T., Meenan, Ch., Drogin, E., DePrince A. (2015), "Development of the Community Impact Scale Measuring Community Organization Perceptions of Partnership Benefits and Costs", Michigan Journal of Community Service Learning, Spring, pp. 5–21.
10. The Council of Independent Colleges. Official website. Available at: <http://www.cic.edu/> (last accessed July 25, 2016).
11. Youth Service America. Official website. Available at: <http://ysa.org/> (last accessed July 8, 2016).

Клонцак О. И.

РОЛЬ ОБЩЕСТВЕННЫХ ОРГАНИЗАЦИЙ В ОРГАНИЗАЦИИ УЧЕБНОГО ПРОЦЕССА В СИСТЕМЕ ВЫСШЕГО ОБРАЗОВАНИЯ США

В статье проанализированы особенности взаимодействия университетов и общественных организаций в системе высшего образования США. Раскрыта суть понятия академически общественного обучения. Сосредоточено внимание на партнерстве высших учебных заведений с общественными организациями как важной составляющей организации программ академически общественного обучения. Дано дефиниции понятий неприбыльные организации, негосударственные организации, общественные организации, деятельность которых способствует развитию демократического общества. Приведены примеры конкретных американских организаций, которые взаимодействуют с университетами и помогают применять академически общественное обучение в системе высшего образования. Определены преимущества взаимодействия университетов с общественными организациями в системе высшего образования США.

Ключевые слова: высшее образование; университет; академически общественное обучение; общественная организация; негосударственная организация; неприбыльная организация; общественная деятельность.

Klontsak O.

THE ROLE OF COMMUNITY ORGANIZATIONS IN THE EDUCATIONAL PROCESS OF HIGHER EDUCATION OF THE USA

The article is devoted to the peculiarities of cooperation between universities and community organizations in the system of higher education of the USA. The essence of the concept of academic service-learning as an innovative pedagogical strategy which involves students into meaningful social activities during learning process is studied.

The emphasis is given to a partnership between universities and community organizations as an integral element of academic service-learning programs. Advantages of such partnership for universities, students, and communities are determined. Students receive an opportunity to improve critical thinking skills, integrate theory and practice, improve communication skills, be involved in the problems of their communities. Community organizations help students in learning and cultivate conscious and responsible young people who contribute to the development of civil society; as well as those who can do various kinds of work on the proper level without a payment. Community organizations are motivated by the desire to provide a valuable learning experience for students and benefit from the students. Accordingly, during creating programs of academic service-learning the needs of both students and community organizations must be taken into account.

In the article such notions as nonprofit organization, non-governmental organizations, community organizations, whose work contributes to the development of a democratic society, are examined. In the USA there are a lot of nonprofit and non-governmental organizations which support students' learning in communities, such as Youth Service America, Campus Compact, American Association for Higher Education and Accreditation, The Council of Independent Colleges, National Youth Leadership Council, National Service-Learning Clearinghouse. These organizations support programs of academic service-learning providing necessary technical and electronic learning resources; giving financial grants; participating in national conferences and helping in publishing research articles; conducting conferences, seminars and workshops; assisting in the creating academic service-learning programs.

Keywords: higher education; university; academic service-learning; community organization; non-governmental organization; nonprofit organization; social activities.